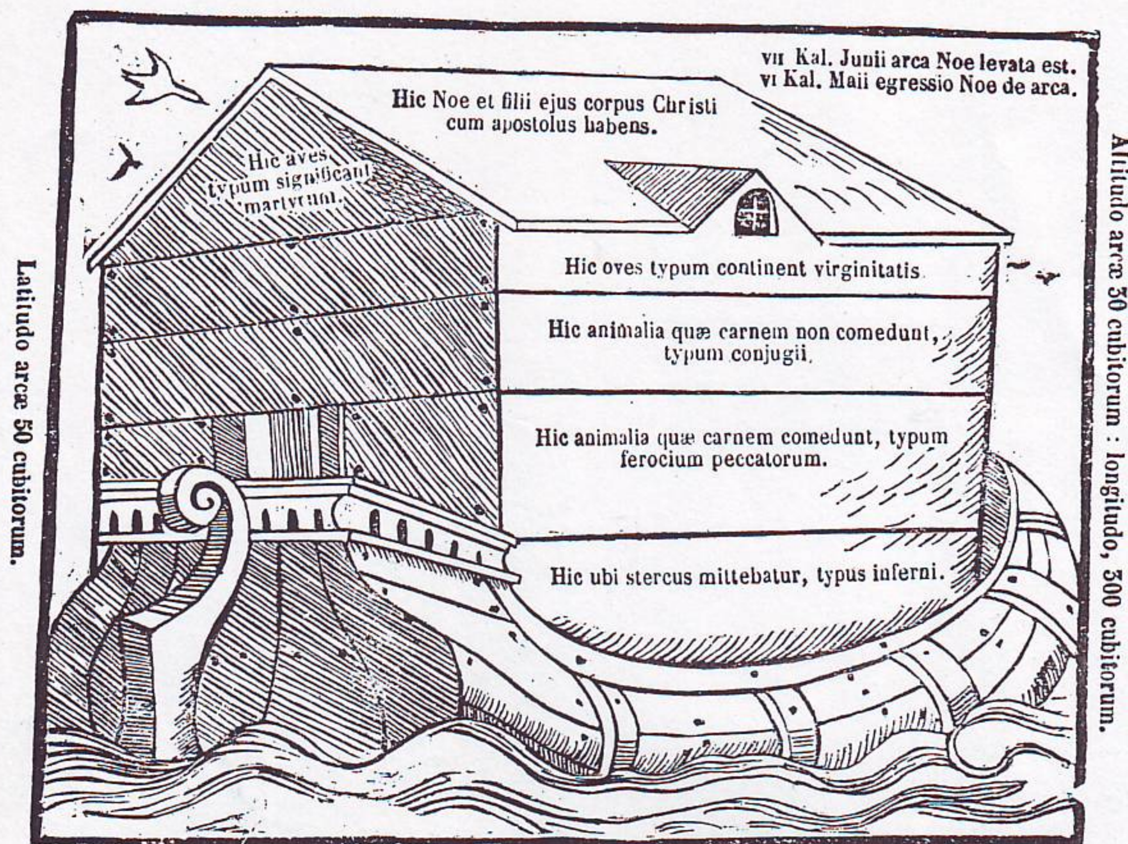
SIMILITUDO ARCÆ NOE.

Arca Noe sine dubio Ecclesiæ typum tenuit, quia sicut illa super fluctus diluvii huc atque illuc fatigata ferebatur, ita Ecclesia in procelloso mundo diversis tempestatibus et calamitatibus hujus sæculi quatitur : et sicut arca Noe non solum munda, sed etiam immunda animalia fuerunt (habuit enim homines, habuit et serpentes), ita et in domo magna, id est Christi Ecclesia, vasa diversa sunt, alia quidem in honorem, alia in contumeliam.

BEDÆ PRESBYTERI DE LINGUIS GENTIUM.

Linguarum diversitas exorta est in ædificatione turris post diluvium. Priusquam superbia turris illius in diversos signorum sonos humanam divisit societatem, una omnium nationum lingua fuit, quæ Hebræa vocatur, qua patriarchæ et prophetæ usi sunt non solum in sermonibus suis, verum etiam in litteris sacris. Initio autem quot gentes sunt, tot linguæ fuerunt. Deinde plures gentes quam linguæ, quia ex una lingua multæ sunt gentes exortæ : linguæ autem dictæ in hoc loco pro verbis ; quæ quia per linguam fiunt genere locutionis illo, quia his efficit, per id quod efficitur nominatur : sicut os dici solet pro verbis, sicut manus pro litteris. Tres sunt autem linguæ sacræ : Hebræa, Græca, Latina, quæ toto orbe maxime excellunt. His enim tribus linguis super crucem Domini a Pilato fuit causa ejus scripta. Unde et propter obscuritatem sanctarum Scripturarum harum trium linguarum cognitio necessaria est, ut ad alteram recurratur, dum si quam dubitationem nominis vel interpretationis sermo unius linguæ attulerit. Græca autem lingua inter cæteras gentium clarior habetur. Est enim et Latinis et omnibus linguis sonantior, cujus varietas in quinque partibus discernitur. Quarum prima dicitur κοινὸς, id est mista sive communis, qua omnes utuntur. Secunda Attica est, videlicet Atheniensis, qua usi sunt omnes Græciæ auctores. Tertia Dorica, quam habent Ægyptii et Syri. Quarta Ionica. Quinta Æolica, qua se Æolisti locutos dixerunt, et sunt in observatione Græcæ linguæ ejusmodi certa discrimina. Sermo enim eorum ita est dispertitus. Latinas autem linguas quatuor esse quidam dixerunt, id est, priscam, Latinam, Romanam, mistam. Prisca est, qua vetustissimi Italiæ sub Jano et Saturno sunt usi, incondita, ut se habent carmina aliorum. Latina quam sub Latino et regibus Tusciæ cæteri in Latio sunt locuti. Ex qua XII Tabulæ fuerunt scriptæ. Romana, quæ post reges exactos a populo Romano gesta est, qua Nevius, Plautus, Ennius, Virgilius poetæ : et ex oratoribus Græcus Cato et Cicero vel cæteri effuderunt. Mista, quæ post imperium latius promotum simul cum moribus et hominibus in Romanam civitatem irrupit, integritatem verbi per solœcismos et barbarismos corrumpens. Omnes autem Orientis gentes in gutture linguam et verba collidunt, sicut Hebræi et Syri. Omnes Mediterraneæ gentes in palato sermones feriunt, sicut Græci et Asiatici. Omnes occidentales verba in dentibus frangunt, sicut Itali et Hispani. Syrus et Chaldæus vicinus Hebræo est sermone, consonans in plerisque et litterarum sono. Quidam autem arbitrantur linguam ipsam esse Chaldæam, quia Abraham de Chaldæis fuit. Quod si hoc recipitur, quomodo in Daniele Hebræi pueri linguam quam non noverant, doceri jubentur. Omnem autem linguam unusquisque hominum sive Græcam, sive Latinam, sive cæterarum gentium, aut audiendo potest tenere,

). -P. MIGNE

Brepols, TURNHOUT (BELGIQ) 1968

mersus est in sinu maris qui vocatur [a] Amfleat, et ab incolis loci ignobili traditus sepulturæ : sed omnipotens Deus ut qualis meriti vir fuerit demonstraret, omni nocte supra sepulcrum ejus lux cælestis apparuit, donec animadvertentes [b] vicini, qui videbant sanctum fuisse virum qui ibi esset sepultus, et investigantes unde vel quis esset, abstulerunt corpus, et in Bononia civitate juxta honorem tanto viro congruum in ecclesia posuerunt.

CAPUT XXXIV.

Ut Ædilfrid rex Nordanhymbrorum, Scottorum gentes prælio contereus, ab Anglorum finibus expulerit.

His temporibus regno Nordanhymbrorum præfuit rex fortissimus et gloriæ cupidissimus Ædilfrid, qui plus omnibus Anglorum primatibus gentem vastavit Brittonum ; ita ut Sauli quondam regi Israeliticæ gentis comparandus videretur, excepto dumtaxat hoc, quod divinæ erat religionis ignarus. Nemo enim in tribunis, nemo in regibus plures eorum terras, exterminatis vel subjugatis indigenis, aut tributarias genti Anglorum, aut habitabiles fecit.

A Cui merito poterat illud quod benedicens filium patriarcha in personam [*Al.*, persona] Saulis dicebat aptari : *Benjamin lupus rapax, mane comedet prædam, et vespere dividet spolia.* Unde motus ejus profectibus Æ lan [*Chiffl.*, Edam] rex Scottorum qui Brittaniam inhabitant, venit contra eum cum inmenso ac forti exercitu ; sed cum paucis aufugit victus. Siquidem in loco celeberrimo qui dicitur [c] Degsastan, id est, Degsa lapis, omnis pene ejus est cæsus exercitus. In qua etiam pugna Theodbald [*Al.*, Theobaldus] frater Ædilfridi, cum omni illo quem ipse ducebat exercitu peremptus est. Quod videlicet bellum Ædilfrid anno ab Incarnatione Domini sexcentesimo tertio, regni autem sui, quod viginti et quatuor annis tenuit, anno undecimo, perfecit :
B porro Focatis anno, qui tum Romani regni apicem tenebat, primo. [d] Neque ex eo tempore quisquam regum Scottorum in Brittania adversus gentem Anglorum usque ad hanc diem in prælium venire audebat.

et Molanus in Kal. Jan. Forte hic translationis, ille obitus dies fuerit.

[a] *Amfleat.* Vulgo *Ambleteau.*

[b] *Vicini.* Pietas hæc Fumertio comiti tribuitur a Malebranc in Morinis, lib. III, cap. 4. Requiescit Petrus celebriter Bononiæ in ecclesia Canonicorum. Vide Gotselinum, de Translatione sancti August., II, 28.

[c] *Degsastan.* Hic locus, Bedæ sæculo tam celebris, hodie ignotus est. Plura sunt in ea regione oppida nomine ad hanc pugnam probabili appellata. Editor Annal. Sax. eam ponit ad Dalston, juxta Carliol., episcopus Carliol. ad Dawston juxta Jedbrough.

[d] *Neque... quisquam.* Fordonus, III, 31, ait Eugenium Aidani filium successisse anno 106, et « regiones Saxonum, aliquandoque Pictorum gravibus irruptionibus infestasse. » Sed hoc contra Bedam, qui Scottorum quietem testatur usque ad ann. 731, quo et ipse vixit. Vide V, 24.

LIBER SECUNDUS.

CAPUT PRIMUM.

De obitu beati papæ Gregorii.

His temporibus, id est, anno dominicæ incarnationis sexcentesimo [a] quinto, beatus papa Gregorius, postquam sedem Romanæ et apostolicæ Ecclesiæ tredecim annos, menses sex, et dies [b] decem gloriosissime rexit, defunctus est, atque ad æternam regni cælestis sedem translatus. De quo nos convenit, quia nostram, id est, Anglorum gentem de potestate Satanæ ad fidem Christi sua industria convertit, latiorem in nostra Historia ecclesiastica facere sermonem, quem recte nostrum appellare possumus et debemus apostolum. Quia cum primum in toto orbe pontificatum gereret, et conversis jam dudum ad fidem veritatis esset prælatus Ecclesiis,
C nostram gentem eatenus idolis mancipatam, Christi fecit Ecclesiam, ita ut apostolicum illum de eo liceat nobis proferre sermonem : quia etsi aliis non est apostolus, sed tamen nobis est ; nam signaculum apostolatus ejus nos sumus in Domino. Erat autem natione Romanus, a patre Gordiano, genus a proavis non solum nobile, sed et religiosum ducens. Denique [*Al.*, deinde] [c] Felix ejusdem apostolicæ sedis quondam episcopus, vir magnæ gloriæ in Christo et Ecclesia, ejus fuit [d] atavus.

Sed et ipse nobilitatem religionis non minore quam parentes et cognati virtute devotionis exercuit. [e] Nobilitatem vero illam quam ad sæculum videbatur habere, totam ad nanciscendam supernæ gloriam dignitatis divina gratia largiente convertit. Nam

[a] *Quinto.* Indictione octava, vide Chron. ad *Phocam.* Ita et Paulus diaconus lib. IV Hist. Lombard., Bedam secutus. Joannes diaconus et plerique alii an. 604 ponunt, indict. 7. Mortuus est initio Martii qui secundum Julianum calculum in an. 605 intrat. Florentius Vigorn., et Math. Westm., et Chron. mss. A. T. C. consentiunt in an. 605, obitum S. Gregorii ponentes IV Id. Martii, feria sexta.

[b] *Decem.* Numeratis scilicet diebus consecrationis atque obitus.

[c] *Felix.* J. diaconus *Quartum* scribit, sicut et Mar-
D tyrologium Rom. ante Baronii emendationem qui *Tertium* vult, sed invalidis tantum argumentis.

[d] *Atavus.* Non necessarium est hoc stricte accipi pro patre abavi, et avo proavi, sed hac voce unus ex majoribus, non habita ratione gradus aut consanguinitatis intelligi potest.

[e] *Nobilitatem vero illam.* Abhinc omnia fere Bedæ verba transcripsit Paulus diaconus in Vita Greg., ut et paucis mutatis Joannes, licet dicat se scrinii papalis auctoritatem, papa largiente, pene in cunctis secutum.